



DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Prop. 86 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i lakse- og innlandsfiskloven (Statens fiskefond, statlig fiskeravgift og finansieringsmåter)

*Tilråding fra Klima- og miljødepartementet 4. april 2025,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Klima- og miljødepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lakse- og innlandsfiskloven. Det foreslås at begrepet som angir hva midlene i Statens fiskefond skal finansiere, endres i lovens § 29 første ledd. Dette vil innebære en mer presis angivelse av hvilke formål midlene i fondet skal brukes til, nemlig bevaring og utvikling av vill anadrom laksefisk og tilrettelegging for fiske etter anadrome laksefisk.

Departementet foreslår også endringer i bestemmelsen om fiskeravgift i lakse- og innlandsfiskloven § 30, slik at det i annet ledd presiseres at stangfiske i sjøen er unntatt fra avgiftsplikt, mens det i fjerde ledd tas inn en hjemmel for departementet til å gi dispensasjon fra plikten til å betale avgift. Dette vil bidra til å klargjøre hva det skal betales avgift for, og styrke sammenhengen mellom bestemmelsen i loven og forskrift om fiskeravgift. For øvrig foreslås noen mindre språklige justeringer.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Behovet for endringer

Statens fiskefond forvaltes av Klima- og miljødepartementet ved Miljødirektoratet. Fondets inntekter kommer fra fiskeravgift etter lakse- og innlandsfiskloven § 30 og verdien av inndratt fisk etter lovens § 47. Størrelsen på den årlige avgiften fastsettes gjennom statsbudsjettet. Utgiftene over statsbudsjettet skal normalt svare til de inntektene en venter at fondet vil ha samme år.

Hvordan midlene i Statens fiskefond skal forvaltes følger av instruks for fondet, fastsatt av Klima- og miljødepartementet 14. juni 2021. Instruksen trådte i kraft den 1. juli 2021, og ble fastsatt i medhold av § 3 i reglement for økonomistyring i staten. De nærmere reglene om fiskeravgift følger av forskrift 15. juni 1993 nr. 532 om fiskeravgift. Forskriften er hjemlet i lakse- og innlandsfiskloven § 30.

Statens fiskefond bidrar til å finansiere fiskeforvaltningstiltak som kommer samfunnet og allmennheten til gode. En liten andel brukes til drift av fondet. Innbetalt fiskeravgift går i hovedsak til en tilskuddsordning som skal bidra til å sikre og utvikle bestander av vill anadrom laksefisk og legge til rette for fiske. Det er en målsetting at

midlene fra fondet skal gå til lokalt initierte tiltak via utbetaling fra statsforvalteren. Andre tiltak som er ment å gi effekt for et avgrenset område, ett bestemt vassdrag eller fjordområde, og der lokale aktører deltar i stor grad blir regnet som lokale tiltak selv om tiltakene er initierte og administrerte av offentlig forvaltning, organisasjoner eller institusjoner på sentralt nivå.

Det er behov for å justere og presisere ordlyden i lakse- og innlandsfiskeloven §§ 29 og 30, for at det skal være bedre samsvar mellom disse bestemmelsene, instruksene for fondet og forskriften om fiskeravgift. Endringene vil bidra til å presisere og klargjøre ordlyden, slik at den samsvarer med den faktiske bruken av midlene som kommer inn til fondet. Endringene vil også bidra til å klargjøre når det skal betales avgift. Dette vil gi bedre forutberegnelighet både for de som skal betale avgift, og de som skal kreve inn avgiften. Dette vil igjen styrke mulighetene for kontroll med at avgiften blir krevd inn og betalt før fisket tar til.

2.2 Høringen

Miljødirektoratet sendte endringsforslaget på høring på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. Endringsforslaget ble sendt på høring ved høringsnotat 20. desember 2022, med høringsfrist 1. april 2023. Høringen ble sendt til følgende instanser:

Finansdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet

Fiskeridirektoratet
Havforskningsinstituttet
Mattilsynet
Norges vassdrags- og energidirektorat
Politidirektoratet
Veterinærinstituttet
Økokrim

Samediggi / Sametinget

Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Rogaland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Statsforvalteren i Vestland
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Finnmarkseiendommen

Finnmark Sjølaksefiskerforening
Natur og Ungdom
Norges Fjellstyresamband
Norges Fritids- og Småfiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Naturvernforbund
Norges Skogeierforbund
Norgga Samiid Riikkasearvi – Norske Samers Riksforbund (NSR)
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Fiskarlag
Norske Lakseelver
Norske Reindriftssamers Landsforbund
Norske Sjølaksefiskere
Norskog
Sabima
Sjømat Norge
Sjømatbedriftene
Stiftelsen Norsk Institutt for naturforskning (NINA)
Stiftelsen WWF Verdens Naturforfond
Sør-Varanger sjølaksefiskarlag
Tanavassdragets Fiskeforvaltning

Følgende syv instanser har svart på høringen:

Fiskeridirektoratet
Mattilsynet
Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Veterinærinstituttet

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Finnmark Sjølaksefiskerforening
Sør-Varanger Sjølaksefiskarlag

2.3 Hovedinntrykket fra høringen

De innkomne høringsuttalelsene er i all hovedsak positive til endringsforslagene. Ut over bred tilslutning til endringene foreslår enkelte høringsinstanser justeringer og presiseringer i ordlyden i bestemmelsene.

3 Endringer i lakse- og innlandsfiskloven

3.1 Forslag til endring av lakse- og innlandsfiskloven § 29

3.1.1 Gjeldende rett

Det følger av lakse- og innlandsfiskloven § 29 første ledd at fiskefondet er opprettet for å finansiere «fiskekulturtiltak». Etter gjeldende ordlyd er altså formålet med fondet å finansiere fiskekulturtiltak. Fiskekulturtiltak er blant annet utsetting av fisk.

3.1.2 Høringsforslaget

For at ordlyden skal samsvare bedre med den faktiske og ønskede bruken av midlene i fondet, foreslås det at fondsmidlene skal kunne brukes på tiltak som skal sikre og utvikle bestander av vill anadrom laksefisk og legge til rette for fiske etter anadrome laksefisk.

Ved å ta bort uttrykket «fiskekulturtiltak» vil formålet med fondet favne videre enn tidligere. Det vil blant annet åpnes for å finansiere flere typer tiltak, ikke bare utsetting av fisk. Midlene skal også kunne brukes til tilskudd til rekrutteringstiltak, til informasjon om og forvaltning av laks, sjørret og sjørøye, samt kultiveringstiltak, driftsplanlegging og overvåking. Den foreslåtte endringen vil samtidig klargjøre at noen midler også kan avsettes til Miljødirektoratets drift av fondet. Dersom det er aktuelt å gi tilskudd til for eksempel forskning, vil det også dekkes av begrepet tiltak.

Å ta bort uttrykket «fiskekulturtiltak» er også i samsvar med måten fiskeressursene forvaltes i dag. For eksempel skjer ikke utsetting av fisk, som tidligere var et vanlig fiskekulturtiltak, i samme utstrekning i dag som tidligere.

For å synliggjøre i loven at det er et statlig fiskefond det er tale om i denne sammenhengen, underlagt reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten, foreslås det at overskriften i bestemmelsen endres til «Statens fiskefond». Det foreslås dernest at overskriften i kapitlet inneholder samme presisering.

Det foreslås også at det presiseres at den statlige fiskeravgiften skal gå inn i et statlig fiskefond. For å synliggjøre hva som er formålet med betaling av avgiften, nemlig å legge til rette for fiske etter anadrome laksefisk, foreslår departementet å presisere formålet i bestemmelsens første ledd.

3.1.3 Høringsinstansenes syn

Sør-Varanger sjølaksefiskerlag har foreslått at ordlyden i § 29 også presiserer at «tiltak i sjø og elv skal sidestilles». Begrunnelsen er at midlene fra fondet skal finansiere tiltak for å utvikle ville bestander også i sjø.

Mattilsynet peker i sin uttalelse på ordlyden i forslaget til § 29, om «å legge til rette for fiske etter anadrome laksefisk», og antar dette legger til rette for at fisket skal skje på en dyrevelferdsforsvarlig måte. Ettersom det nå foreslås at fondets midler skal brukes til andre formål enn tidligere, forutsetter det at tilretteleggingen av fisket i fremtiden skjer i tråd med dyrevelferdslovens bestemmelser.

Veterinærinstituttet stiller seg positiv til endringsforslagene, som de mener vil gjøre bestemmelsene mer presis og samsvare bedre med dagens praksis.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark støtter de foreslåtte endringene og ser det som svært positivt at ordlyden endres slik at den reflekterer den faktiske bruken av midlene fra fiskefondet. Dette tolkes som et tegn på at bruken av fiskefondet til lokale tiltak vurderes som god forvaltning og at dagens administrering av midlene fungerer tilfredsstillende. Det pekes avslutningsvis på et ønske om en tilskuddsordning for å styrke tiltak for sårbare bestander av storørret.

3.1.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til høringsinnspillet om at det skal komme frem av ordlyden i § 29 at tiltak i sjø og elv skal likestilles. Departementet holder fast ved ordlyden i høringsforslaget. Det følger av formålet til Statens fiskefond, at fondets midler skal brukes til å finansiere tiltak for anadrome laksefisk, uten at det er spesifisert nærmere hvordan eller hvor midler skal brukes. Etter ordlyden i høringsforslaget og instruksjonen kan altså fondsmidlene brukes både til tiltak i sjø og elv, men bare til tiltak for anadrome laksefisk, ikke for annen type fisk. Hvordan og hvor fondets midler skal brukes for å utvikle bestandene og legge til rette for fisket, skjer etter søknad. Departementet vurderer at en eventuell fordeling av fondets midler ikke bør fastsettes i lov.

Departementet merker seg høringsinnspillet om at tilrettelegging for fiske skal skje på en dyrevelferdsforsvarlig måte. Departementet viser til at ordlyden i § 29 åpner for at fondets midler kan finansiere blant annet rekrutteringstiltak og infor-

masjonstiltak. Dette kan også omfatte tiltak som informerer om, og dermed bidra til, at fisket blir gjennomført på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Dette vil kunne supplere Mattilsynets arbeid med å nå ut til fiskere med informasjon om forsvarlig fangst av fisk i elv og sjø.

Departementet merker seg høringsinnspillet om en ny tilskuddsordning for å styrke og redde sårbare bestander av storørret. Dette er et innspill som må vurderes på selvstendig grunnlag utenfor denne høringen.

3.2 Forslag til endring av lakse- og innlandsfiskeloven § 30

3.2.1 Gjeldende rett

Paragraf 30 fastsetter plikt til å betale avgift til fiskefondet. Det følger av første ledd at betalingsplikten gjelder for de over 18 år som vil fiske etter anadrome laksefisk. Fiskeravgiften er en personavgift. Det er altså en avgift som er knyttet til den personen som skal fiske, ikke til redskapet som benyttes under fisket. Det er hjemmel i lakse- og innlandsfiskeloven § 30 for å innføre en avgift knyttet til bruk av faststående redskap som benyttes til fangst av anadrome laksefisk. En slik redskapsavgift er så langt ikke innført.

Bestemmelsens annet ledd gir norske og svenske flyttsamer fritak fra å betale avgift for det fiske som de etter reindriftsloven § 26 har rett til å drive.

Tredje ledd synliggjør at betaling av avgift til fiskefondet er et vilkår for utøving av fiske, men at det ikke gir noen privatrettslig tillatelse til å fiske etter anadrome laksefisk. Betalingsplikten gjelder altså også for grunneiere. Det vil også si at den som ønsker å fiske etter anadrome laksefisk, i tillegg må kjøpe fiskekort eller innhente tillatelse fra rettighetshaver.

Departementet har med hjemmel i bestemmelsens fjerde ledd gitt nærmere regler om betaling og kontroll av slik betaling i forskrift 15. juni 1993 nr. 532 om fiskeravgift. Fiskeravgift skal betales når det fiskes på lakseførende strekning i vassdrag, og når det fiskes etter laks, sjørørret og sjørøye i sjøen med faststående redskap. Det skal ikke betales avgift for fiske med stang eller håndsnøre i sjøen.

De siste årene har omkring 70 000 fiskere betalt fiskeravgift årlig.

3.2.2 Høringsforslaget

Departementet foreslår å legge til ordet «statlig» i overskriften til bestemmelsen for å synliggjøre at det er en statlig avgift som skal betales, og for å

skille avgiften fra den avgift som betales når det løses fiskekort til de som stiller fiskerett til rådighet.

Det foreslås videre en presisering i bestemmelsens annet ledd, der det kommer frem at stangfiske i sjøen er unntatt fra avgiften. Så lenge det fiskes utenfor grense elv-sjø er man i sjøen, og kan fritt fiske fra land langs kysten uten å betale avgift. Dette følger i dag allerede av forskriften om fiskeravgift § 1, som kun knytter avgiftsplikten i sjøen til når det benyttes faststående redskap (lakseverp, kilenot). Det er etter departementets syn klargjørende at dette presiseres i loven, og i sammenheng med andre unntak fra å skulle betale avgift.

I bestemmelsens siste ledd foreslås det en tydeliggjøring av at departementet kan gi regler om dispensasjon fra kravet til betaling av fiskeravgift. En presisering av en dispensasjonshjemmel i loven vil bidra til å klargjøre og bedre sammenhengen mellom loven og forskrift om fiskeravgift § 2, som gir anvisning på en dispensasjonsadgang for kommunen og Miljødirektoratet. Forslaget innebærer ingen utvidelse av dispensasjonsadgangen i forskriften.

3.2.3 Høringsinstansenes syn

Sør-Varanger sjølaksefiskerlag er positive til de foreslåtte presiseringene, og foreslår at også fiskere i sjøsamiske områder skal være fritatt fra å betale fiskeravgift ved at «fiskere i sjøsamiske områder er fritatt for å betale fiskeravgift» legges til i § 30 annet ledd. Det begrunnes med at sjølaksefiske i sjøsamiske områder har vært bedrevet i århundrer og er en grunneierrett hjemlet i folkeretten. De mener dette vil bidra til likebehandling når det gjelder fiskeravgift blant befolkningen i de samiske områdene i indre og ytre strøk. De foreslår videre at forskriftshjemmelen i lovens § 30 første ledd annet punktum skal gjelde både i sjø og elv.

Finnmark sjølaksefiskerforening foreslår en tilføyelse til § 30 annet ledd, slik at tradisjonelt kulturbasert fiske med faststående redskaper i sjøsamiske områder unntas fra avgiftsplikten. Det anføres at forslaget til tilføyelse vil likestille sjøsamere og flyttsamer i forhold til fritak for avgift, og rette opp pågående diskriminering og folkerettsbrudd.

3.2.4 Departementets vurderinger

Departementet merker seg at høringsinstansene i all hovedsak er positive til presiseringene, og fastholder høringsforslaget.

Departementet viser til innspillene om at det i lovteksten i § 30 annet ledd bør gis fritak for å betale avgift for fiskere i sjøsamiske områder. Departementet peker på at fritaksregelen for norske og svenske flyttsamer i lakse- og innlandsfiskloven § 30 annet ledd er direkte knyttet til fiske man etter reindriftsloven har rett til å drive. Det er presisert i reindriftsloven at retten til fiske kun gjelder innenfor det reinbeitedistrikt hvor reindriften foregår. Dette unntaket for flyttsamer lå allerede inne i lakse- og innlandsfiskloven av 1965. Departementet har ut fra dette ikke funnet grunnlag for at andre samiske grupper eller andre fastboende skal vurderes unntatt fra avgiftsplikten etter loven.

3.3 Forslag til endring i paragrafoverskrifter

Paragrafoverskriftene i lakse- og innlandsfiskloven er i dag ulike ved at enkelte overskrifter har punktum og andre ikke. Det foreslås en ren teknisk endring ved at punktum i paragrafoverskriftene til § 1, § 2, § 6, § 7, § 10, § 11, § 13, § 14, § 16, § 17, § 18, § 19, § 20, § 21, § 22, § 27, § 28, § 32, § 35, § 36, § 38, § 39, § 40, § 43, § 44, § 45, § 46, § 48 og § 50 utgår.

Det foreslås videre en teknisk endring i overskriftene til §§ 35 og 36 hvor kommategnet erstattes med «og».

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringene antas ikke å medføre nye økonomiske og administrative konsekvenser av betydning, da forslagene i det alt vesentlige innebærer en klargjøring av reglene i samsvar med etablert praksis.

5 Merknader til lovforslaget

Til endringene i lakse- og innlandsfiskloven

Til overskriften i kapittel VI

Det foreslås å endre ordlyden i overskriften til kapittel VI fra «Fiskefondet. Fiskeravgift. Finansieringsmåter» til «Statens fiskefond, statlig fiskeravgift og finansieringsmåter». Dette gjøres for å synliggjøre at det er snakk om et statlig fiskefond som er underlagt reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten.

Til § 29

Det foreslås å endre *overskriften* i § 29 fra «Fiskefondet» til «Statens fiskefond». Dette gjøres også for å synliggjøre at det er snakk om et statlig fiskefond som er underlagt reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten.

Endringen i § 29 *første ledd første punktum* innebærer at det ikke er lenger er «fiskekulturtiltak», men «tiltak som skal sikre og utvikle bestander av vill anadrom laksefisk og legge til rette for fiske etter anadrome laksefisk», som skal finansieres av den statlige fiskeravgiften.

Formålet med fondet vil med dette favne videre enn tidligere og samsvare bedre med måten fiskeressursene forvaltes på i dag. Det vil åpnes for å finansiere flere typer tiltak enn utsetting av fisk, som i hovedsak er det som omfattes av ordet «fiskekulturtiltak». Midlene skal også kunne brukes til tilskudd til rekrutteringstiltak, informasjon om og forvaltning av laks, sjørørret og sjørøye, samt kultiveringstiltak, forskning, driftsplanlegging og overvåking. Endringen klargjør samtidig at noen midler også kan avsettes til Miljødirektoratets drift av fondet.

Det presiseres også i *første punktum* at den statlige fiskeravgiften skal gå inn i et statlig fiskefond. Samtidig tilføyes en presisering av formålet med betaling av avgiften, for å synliggjøre formålet om å «legge til rette for fiske etter anadrome laksefisk».

I første ledd *annet punktum* gjøres en språklig justering ved at «inntekter» endres til «inntektene».

Til § 30

Det foreslås å endre *overskriften* i § 30 fra «Fiskeravgift» til «Statlig fiskeravgift». Dette gjøres for å synliggjøre at det er en statlig avgift som skal betales, og for å skille avgiften fra avgiften som betales når det løses fiskekort.

I *første ledd* foreslås noen mindre språklige justeringer. Ordene «etter å ha fylt 18 år» foreslås flyttet lenger bak i *første punktum*, mens det i *annet punktum* foreslås å omformulere forskriftshjemmelen til at departementet kan gi forskrift om avgift på faststående redskap som brukes til fiske etter anadrome laksefisk.

Det foreslås å ta inn en ny bestemmelse i *annet ledd første punktum* om at stangfiske i sjøen er unntatt fra fiskeravgiften. Dette følger i dag av forskriften om fiskeravgift § 1, som kun knytter avgiftsplikten i sjøen til når det benyttes faststående redskap. Nåværende annet ledd første punk-

tum blir med dette nytt *annet punktum*. Det foreslås samtidig en språklig justering ved at ordet «det» tas ut.

I § 30 *fjerde ledd første punktum* foreslås en språklig justering ved at ordet «herunder» erstattes med «og». I fjerde ledd *annet punktum* foreslås det å tydeliggjøre at departementet kan gi forskrift om dispensasjon fra kravet om betaling av fiskeravgift. Endringen innebærer ingen utvidelse av dispensasjonsadgangen i forskriften.

I *første og tredje ledd* endres «fiskefondet» til «Statens fiskefond», i tråd med endringen av fondets omtale i § 29 og kapitteloverskriften.

Det foreslås at endringsloven skal gjelde fra 1. juli 2025.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i lakse- og innlandsfiskloven (Statens fiskefond, statlig fiskeravgift og finansieringsmåter).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lakse- og innlandsfiskloven (Statens fiskefond, statlig fiskeravgift og finansieringsmåter) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lakse- og innlandsfiskloven (Statens fiskefond, statlig fiskeravgift og finansieringsmåter)

I

I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. gjøres følgende endringer:

I følgende paragrafer oppheves punktumet i paragrafoverskriften:

§ 1, § 2, § 6, § 7, § 10, § 11, § 13, § 14, § 16, § 17, § 18, § 19, § 20, § 21, § 22, § 27, § 28, § 32, § 35, § 36, § 38, § 39, § 40, § 43, § 44, § 45, § 46, § 48 og § 50.

§ 35 overskriften skal lyde:

§ 35 *Friløp og midtstrømslinje*

§ 36 overskriften skal lyde:

§ 36 *Fiske i friløpet og tilstopping*

Kapittel VI overskriften skal lyde:

Kapittel VI Statens fiskefond, statlig fiskeravgift og finansieringsmåter.

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Statens fiskefond*

For å finansiere tiltak som skal sikre og utvikle bestander av vill anadrom laksefisk og legge til rette for fiske etter anadrome laksefisk, skal den statlige fiskeravgiften gå inn i et statlig fiskefond. I fondet inngår de inntektene som er nevnt i §§ 30 og 47.

Fondet styres av departementet innenfor de rammene Kongen gir for fondets forvaltning og bruken av midlene.

§ 30 skal lyde:

§ 30 *Statlig fiskeravgift*

Den som vil fiske etter anadrome laksefisk etter å ha fylt 18 år, skal betale avgift til Statens fiskefond. Departementet kan gi forskrift om avgift på faststående redskap som benyttes til fangst av anadrome laksefisk.

Stangfiske i sjøen er unntatt fra avgiftsplikten etter første ledd. Norske og svenske flyttsamer er fritatt for å betale avgift for fiske som de etter reindriftslovgivningen har rett til å drive.

Betaling av avgift til Statens fiskefond er et vilkår for utøving av fiske, men gir ikke rett til fiske i noe bestemt område.

Departementet fastsetter størrelsen på avgiften og for hvilket tidsrom betalingen gjelder. Departementet kan gi forskrift om dispensasjon fra plikten til å betale avgift, om betalingen og om kontroll med slik betaling.

II

Loven gjelder fra 1. juli 2025.

